

- ▶ **Ernæringsugen 2025**
- ▶ **ESPEN Fact sheets**
- ▶ **Klummen**
- ▶ **WHO anerkender diagnosen sygdomsrelateret underernæring**
- ▶ **Første danske ph.d. kursus om underernæring**
- ▶ **Indstillinger til Jens Kondrup prisen 2026**
- ▶ **Nutricias forskningslegat 2026**
- ▶ **ESPEN Blokmedlemsskab**

Glædelig jul til DSKE's medlemmer

Af Mette Holst på bestyrelsens vegne

Nu bliver det jul igen, og endnu et DSKE-år rundes af med et nyhedsbrev. Denne gang med så mange indlæg om aktiviteter i ernæringsugen, at andre indlæg må gemmes til næste år. Vi har prøvet lidt af hvert gennem året. Kæmpet med næb og klør for at få politikere til at tage ernæring med på deres dagsorden til Europa-Parlamentet (med knap så stor succes), og for i det hele taget at få ernæring på dagsordenen i et sundhedsvæsen under forandring. Heldigvis har enkelte politikere grebet bolden og vil i hvert fald sætte "ernæring efter udskrivelsen" på dagsordenen i det østlige Danmark. DSKE har i årets løb uddelt 9 legater til særligt aktive medlemmer. Vi glæder os til endnu et aktivt DSKE-år, og ønsker alle medlemmer en rigtig dejlig jul og et lykkebringende 2026.

Ernæringsugen 2025

Af Mette Holst

Ernæringsugen har igen i år budt på masser af både nationale og lokale aktiviteter. ONCA-Danmark afholdt mandag en Sundhedskonference målrettet politikere og ledere i sundhedsvæsenet, og var heldige at få Per Larsen fra det konservative folkeparti som vært. Med Ole Toft, redaktør på Altinget, til at guide os gennem dagen, blev det en virkelig god dag. Dagen blev indledt af DSKE, med en indføring i de kliniske og sundhedsøkonomiske problemstillinger ved Henrik Højgaard Rasmussen. Fra "Ældresagen", holdt Sundhedsansvarlig, Rikke Hamper en blændende tale der kunne få selv den mest tonedøve til at forstå budskabet. "Vi kalder det omsorgssvigt" var overskriften på et slide, der

resumerede 200 henvendelser fra borgere og pårørende til Ældresagen omkring mangelfuld ernæringspleje i ældreplejen. Her fortælles om svigt på grund af manglende personaleressourcer, utilstrækkelig faglighed, mest relateret til hjælp i forbindelse med tilberedning af måltider og spisning. I den forbindelse fortalte Rikke også om henvendelser vedrørende måltidsdøgn på plejehjem der starter med morgenmad serveret kl 10 og aftensmad der er afsluttet kl. 17. Fra Lungeforeningen gav Direktør Ann Leistiko et billede af hendes forventninger til kronikerpakker og til sundhedsreformen, hvoraf ingen dog endnu er helt på plads. Vi håber hun taler vores stemme om vigtigheden af ernæring begge steder. Næste session blev startet af Formand for DSKE, Christian Hvas, der fortalte om evidensen for ernæringsbehandling. Herefter gave Helena Dominiak og Mette Holst deres bud på hvor det går galt med ernæringspraksis i regioner og kommuner, og hvordan problemerne kunne løses. Praktiserende læge i Præstø, Christian Jensen gav et rigtig godt indblik i de aktiviteter og ikke mindst udfordringer han oplever med hensyn til at kunne opspore underernæring og opstarte en tilstrækkelig ernæringspraksis. I et område som hans vil man normalt have 1170 patienter at dække pr ydernummer, men han skal aktuelt selv dække 1650 patienter. Han viste et eksempel på hvordan han selv har overset underernæring hos en patient med multiple diagnoser og besøg hos ham, hvilket han begrunder med en måske manglende viden, men især det mangeartede klager og manglende tid under besøgene. Hans praksis har kun en meget begrænset henvisningsmulighed til en kommunal diætist der kræver en times kørsel for patienterne- så altså i praksis ingen henvisningsmulighed.

Fra politisk hånd gav Jacob Rosenberg, regionsmedlem Region Hovedstaden, professor, overlæge, dr.med på Herlev hospital, et indlæg der tydeligt viste hans store respekt for det arbejde der gøres på Herlev hospital og ved udskrivelse fra hospitalet. Jacob Rosenberg synes vi skal indføre "Kom møt hjem" og diæstiter til alle efter udskrivelsen, og vil tage det med sig hvis han bliver valgt til Regionsrådet igen. Fra Frederiksberg Kommune fortalte Rådmand og næstformand for Ældre- og Omsorgsudvalget, Alexandra Dessoy om hendes syn på hvordan man kan have bedre fokus på mad og måltider til de ældre i den kommunale pleje.

DSKE var repræsenteret ved Christian Hvas Dagen sluttede med en lang og interessant debat mellem politikere, under erfaren styring af Ole Toft. Til sidst gav Per Larsen et "wrap up" af dagens budskaber som han og de, desværre alt for få, tilstedeværende politikere ville tage med sig hjem. Vi håber også andre tilstedeværende fik ideer til hvordan de kan påvirke deres netværk og nærområde- om ikke andet så ved omdeling af det "Policy paper" der blev delt ud på dagen, og som siden er livligt delt på sociale medier. Tak til Foreningen for Fødevarer til Medicinske formål for at sponsorere dagen, og til Per Larsen for at stille beredvilligt op og forhåbentlig også efterfølgende tale vores sag. Og så kan man jo håbe at Ole Toft fra Altinget også fik lidt med hjem at skrive om.

Indlæg fra DSKE legatmodtager Ernæringsugen på Lungekirurgisk afdeling, RH

Af Eva Bønnelykke Olsen og ernæringsansvarlige ved Lungekirurgisk afd. Rigshospitalet.

På lungekirurgisk sengeafdeling 3161/3162 og 2163 på Rigshospitalet har vi i uge 45 fejret national ernæringsuge. Vi har haft daglig undervisning af afdelingens personale. Undervisningen er udført af ernærings-nøglepersonerne i afdelingen og diætister. Undervisningen har bestået af stressmetabolisme, dumping, sondeanlæggelse, mellemmåltider, kostregistrering og inddragelse af patienterne i forhold til ernæring. Derudover har vi som ernæringsnøglepersoner undervist vores kollegaer i en ny smart phrase til SundhedsPlatformen. Smart phrase'en omhandler ernæring pr. os, samt undervisning i specifik viden i opstarten af ernæring efter operation for kræft i spiserøret.

Hele ugen har vi haft fokus på Madro, med et forsøg på, at forstyrre patienterne mindre i spisesituationerne. Vi har udarbejdet et skilt, som vi ved spisesituationerne dagligt sætter frem, for at minde personalet om, ikke at forstyrre patienterne og gå andre veje i stedet for at gå gennem patienternes spiseområde.

Patienterne i afdelingen har været med til at vælge teksten på skiltet således at ingen misforstår skiltets indhold.

Dagligt har vi gået rundt med en rullende bar til patienterne efter frokosttid. Patienterne har dagligt kunne tilbydes af 3 varianter af proteinrige drinks. Der har blandt andet været iskaffe, københavnerstang, solbær-blåbærdrøm, hindbær-solbær-drøm og ananassodavand. Disse drinks har været pyntet med flødeskum, frisk frugt, parasoller og cocktailpinde med glimmer. Patienterne har talt meget om disse drinks, og vi havde oplevelsen af, at flere som almindeligvis ville sige nej til en proteinrig drink, sagde ja. Flere havde smil på læben og mødtes i vores fællesområde og hyggede omkring deres drinks.

Nogle patienter synes så godt om smagen, at de fik to eller tre styks og efterspurgte opskrifter i aftenvagten. Dette har gjort, at vi nu også har lavet et drinkskort, som nu hænger i vores fællesområde. I forvejen har vi dagligt en runde i dagstiden klokken 14, hvor en ansat går med en vogn med mellemmåltider og vi har efter denne ernæringsuge fået indført, at der dagligt vil være to runder. En klokken 10.30 og en klokken 14. Derudover vil der også være en proteinrig variant med på hver runde, udover det almindelige proteinrige sortiment.

Pengene fra DSKE's legat har gjort det muligt, at vi kunne forbedre patienternes fællesområder med indløb af farverige voksdage. Pengene fra legatet er også blevet brugt til frugt, parasoller og cocktailpinde til patienters eftermiddags drinks.

Derudover har vi dagligt købt ind til morgenmad til personalet i afdelingen, som de har kunne spise under den daglige undervisning.

Hele ugen har der for personalet ligget en ernæringsquiz "tip en 13'er" og vinderen blev fundet om fredagen d. 7.11. Præmien bestod af en julekalender, som pengene fra legatet også er blevet brugt på.

Vores Oversygeplejerske Eva Bønlykke Olsen prioriterer ernæringen højt i afdelingen og derfor gjort det muligt, at tre ernæringsnøglepersoner har haft funktionsdage hele ugen. Når der har været undervisning, har vi som nøglepersoner, passet afdelingen de dage vi ikke selv har undervist. De andre dage har klinisk sygeplejespecialister og ledere passet afdelingspatienter, og dette har gjort, at alt personale der var i plejen, har kunne deltage i undervisningen. Desuden har der været mulighed for at ernæringsnøglepersonerne i afdelingen har kunne se på andre ernæringsproblematikker og holde ernæringsamtaler med flere patienter.

Billeder før- og efter voksug i spiseområdet.

Ernæringsugen på Bispebjerg Hospitals Dermato-Venerologiske Afdeling og Videncenter for Sårheling

Af Lise Koefoed, Klinisk sygeplejespecialist Cand. Cur.

På Bispebjerg Hospitals Dermato-Venerologiske Afdeling og Videncenter for Sårheling har vi i uge 44 og 45 sat fuldt fokus på ernæring – både fagligt og menneskeligt. Vores lokale ernæringsgruppe, der består af fem engagerede sygeplejersker (og måske snart seks – interessen er stor!), har stået for planlægningen af ugens aktiviteter.

Vi har haft særligt fokus på at tilbyde patienterne proteinrige mellemmåltider og deltaget i hospitalets fælles initiativer med daglige quizzes og "Tip en 13'er", som skabte liv og dialog om ernæring i hverdagen.

Derudover har vi fået undervisning af en diætist om ernæring til indlagte patienter med diabetes – og vi er blevet endnu skarpere på brugen af specifikke proteindrikke og ernæringstilskud. Ugernes højdepunkt var en fællesspisning i sengeafsnittet for alle indlagte patienter, personale og uddannelsessøgende.

Med initiativet ønskede vi at sætte fokus på, at måltidet ikke kun handler om kalorier og proteiner – men også om fællesskab og livskvalitet. For mange patienter kan spisesituationen være præget af ensomhed. Nogle fortæller, at de efter tab af en ægtefælle også har mistet lysten til at spise. For andre fylder sygdom så meget i hverdagen, at appetitten og overskuddet til at tilberede og spise mad er begrænset. Fællesspisningen blev derfor en vigtig reminder om, at mad også er omsorg. Takket være DSKE's legat på 2.000 kr. kunne vi skabe en ekstra festlig ramme med blomster, flotte servietter og et glas alkoholfri mousserende vin til velkomst. Vi sørgede for, at alle patienter fik selskab ved langbordene og hjælp, hvor der var behov. Og for dem, der ikke kunne deltage, tog vi stemningen med ind på stuerne med blomster, bobler og nærvær. Flere patienter nød samværet så meget, at de foreslog at lade langbordene stå – og allerede næste morgen sad en lille gruppe samlet igen til morgenmaden.

Tak til alle, der deltog og bidrog til at gøre ernæringsugerne til en varm, lærerig og meningsfuld oplevelse – for både patienter og personale. En særlig tak til DSKE for legatet, der gjorde det muligt at sætte et ekstra festligt præg på ugerne.

Ernæringsugen 2025 i Lyngby-Taarbæk Kommune

Af Susanne Suchar Jakobsen, Klinisk Diætist i Sundhedscentret.

I Lyngby-Taarbæk Kommune ligger ernæringsindsatsen i hjemmeplejen, på Trænings- og Rehabiliteringscentrets døgnpladser og i Sundhedscentret. I Sundhedscentret arbejder vi med borgere i de kommunale forløbsprogrammer (§119) med kræft, KOL, type 2-diabetes, hjerte-karsygdomme og rygbesvær og som et nyt tiltag siden 2024, borgere i træningsforløb (§140 genoptræningsplan og §86/§10 funktionstab), som får identificeret en ernæringsproblematik af fysio- og ergoterapeuterne. Ernæringsindsatsen i forbindelse med træningsforløb er et forholdsvis nyt tiltag, som vi derfor har ekstra fokus på at optimere. Siden implementeringen af indsatsen har vores Kliniske Diætist deltaget på flere af træningsterapeuternes personalemøder, og der er udviklet både en plakate og en pjece med fælles input. Materialet skal være med til at sikre et løbende fokus på ernæring – også ved personaleudskiftning og ændringer i arbejds gange.

Siden Ernæringsugen 2024 har diætisten derudover regelmæssigt mødt op på træningshold og talt om vigtigheden af ernæring under træning, og dette har været med til, at nogle borgere har takket ja til en ernæringsindsats, selv om de tidligere har takket nej. I forbindelse med Ernæringsugen 2025 ønskede vi at lave et tiltag, som kunne tiltrække en bred vifte af deltagere.

Da Trænings- og Rehabiliteringscentrets døgnpladser, ambulante træning og Sundhedscentret deler matrikel i Lyngby-Taarbæk Kommune, var det oplagt at holde arrangementet her for derved at kunne tiltrække både personalet på døgnrehabilitering og ambulante træning samt de borgere, der kommer til træning.

Fokus for arrangementet var vejning, vigtigheden af at identificere utilsigtet vægttab og måder at tage affære, når det sker. Som en ekstra bonus for personalet, ville vi oplyse om mere generel sundhed, som vigtigheden af muskelmasse og reduktion af abdominal fedtmasse, hvis den overstiger anbefalingerne.

For at vise træningsdeltagerne både vigtigheden af ernæring for maksimalt udbytte og muligheden for at blive henvist til ernæringsterapi, valgte vi en dag med træningshold fra kl. 9 til 14 og satte borde op i lobbyen lige indenfor indgangsdøren til træningssalene. Arrangementet blev annonceret på forhånd både på plakater, der blev placeret strategiske steder to uger i forvejen, og en mail med informationer og den forberedte quiz til pleje- og træningspersonalet, så alle kunne være forberedt og forhåbentlig deltage i arrangementet. Her havde vi også kropsanalysevægt fremme med informationer om, hvad de forskellige ting betyder, samt hvad anbefalinger er for fx fedtmasse, muskelmasse, abdominal fedtmasse, og der var mulighed for at skrive egne tal ned i en pjece med

samme informationer. Der var også målebånd og instruktioner i, hvordan man måler livvidde, samt anbefalingerne derfor.

Udover dette var der smagsprøver på ernæringsdrikke og mulighed for at tage sig enten en drik, en proteinbar, kakaomælk eller et stykke frugt efter træning, og vores egen pjeces "Uden mad og drikke duer træningen ikke" for at sætte fokus på vigtigheden af at nære sin krop for at få mest muligt ud af sin genoptræning.

Legatet fra DSKE gjorde det muligt for os at have de ovennævnte madvarer (kakaomælk, frugt og proteinbarer) og også have nogle fine præmier til de heldige vindere af vores quiz. Vinderne blev trukket kl. 11 og kl. 14, så der kunne genereres interesse i løbet af dagen. Medicinske ernæringsdrikke var blevet doneret af hhv. Mediq Danmark, Nestlé og Nutricia.

Arrangementet i Ernæringsugen i Lyngby-Taarbæk Kommune var velbesøgt af både borgere, der var på vej til og fra træningshold og sågar borgere, der havde set opslagene og var interesserede i en kropsanalyse, så de kom specifikt med det formål. Vi tiltrak også en stor andel af fysio- og ergoterapeuterne i ambulans- og hjemmetræning, og de var meget interesserede i at afprøve diverse ernæringsdrikke.

De besøgende var begejstrede for at kunne få sig en proteinbar eller et stykke frugt i forbindelse med deres træning, så pengene fra legatet var godt givet ud. 25 personer deltog i quizen. De to præmier blev vundet af en ergoterapeut og en logopæd, og de vakte stor glæde.

Ernæringsugen på Nordsjællands hospital

Af Mie Westh Christensen, Klinisk diætist, Kandidat i klinisk ernæring

I uge 45 var det National Ernæringsuge 2025 og selvom det for os, kliniske diætister på Nordsjællands hospital, er "ernæringsuge" 52 uger om året, fik den ekstra gas i uge 45, hvor der var ekstra fokus på vigtigheden af mellemmåltider under indlæggelsen. I denne uge har vi derfor løbet endnu hurtigere end vi plejer og haft en rullende bar med os rundt på afdelingerne, under temaet "Pimp din p-drik". Her demonstrerede vi overfor personale og patienter, hvordan ernæringsdrikke nemt kan piftes op, ved simple tricks og med ingredienser der er til at finde i afdelingernes egne køkkener.

Der blev taget godt imod baren af personale og patienter, hvor der bl.a. blev serveret Københavnerstang og Vanilje-iskaffe.

Der blev også delt ud af opskriftshæfter med gode råd til at peppe ernæringsdrikkene op, både til brug på hospitalet og derhjemme. Derudover bød ugen på en konkurrence blandt afdelingernes personale, hvor de ved at besvare en ernærings-quiz, var med i lodtrækningen om tre julekalendere fra Chokolade By Bülow. Vi fik ved ugens slutning trukket tre glade vindere.

Sygdomsrelateret underernæring er et alvorligt og ofte overset problem. Hvis vi dagligt gør en større indsats ift. at sørge for, at patienterne nødes, tilbydes og/eller huskes på at indtage mellemmåltider og energi- og proteinrige drikkevarer, kan vi medvirke til at forebygge og behandle sygdomsrelateret underernæring. Fordi; Rigtig Ernæring Nyttel!

Tak til DSKE for økonomisk støtte til vores rullende bar samt præmier til ugens ernærings-quiz.

Ernæringsugen 2025 i Aarhus Kommune

Af Ernæringsfaglig konsulent Line Dam Bülow

Protein – vigtigt hele livet blev titlen på den nye flyer, vi satte os for at udvikle i Sundhed og Omsorg i Aarhus Kommune. En flyer der skal understøtte indsatser og vejledning til vores ældre borgere, og som samtidig kan bruges bredt til borgere, der har brug for gode kostråd i forbindelse med træning, sårheling, forebyggelse af fald osv.

I ernæringsugen havde vi planlagt aktiviteter hver dag, primært i form af webinarer målrettet medarbejdere på både plejehjem og i hjemmeplejen. Diætister og vores mad- og måltidskonsulent præsenterede emner lige fra ”ernæring sammen med træning”, ”energi- og proteinrig kost”, ”hvorfor protein er vigtigt” til en revitalisering af vores hjemmeside ”Flottemadder.dk”. Desuden blev der afholdt undervisning i flere teams og elevnetværk om opsporing af underernæring. Tiltag der nu betyder at vi udvider indsatsen med systematisk undervisning og videndeling med SOSU-elevnetværk i Sundhed og Omsorg.

Sidst men ikke mindst stod tre af vores diætister på en stand på en fælles tryksårsdag i kommunen, hvor der blev snakket, vejledt og givet smagsprøver på forskellige energi- og proteinrige drikke. Her blev den nye flyer fremvist og uddelt flittigt 😊

For at skabe mest mulig opmærksomhed og interesse havde vi lavet en konkurrence. Hver dag i ernæringsugen blev der givet svar på tre spørgsmål, som indgik i den samlede konkurrence. Tre glade medarbejdere modtog fredag besked om at de var blevet udtrukket som vindere og ugen efter blev de flotte præmier leveret.

Med legatet fra DSKE blev det muligt at få delvis finansiering af både det grafiske materiale samt præmier til konkurrencen. Tak til DSKE.

WHO anerkender sygdomsrelateret underernæring som selvstændig diagnose

Af Henrik Højgaard Rasmussen (Formand ONCA-Danmark) og Tatjana Hejgaard (Observatør for Sundhedsstyrelsen i ONCA-Danmark)

Sygdomsrelateret underernæring er en betydelig klinisk udfordring i Danmark. Den rammer voksne patienter i alle dele af sundhedsvæsenet – fra hospitalsindlagte med vægttab under sygdomsforløb til ældre borgere med nedsat appetit eller begrænset funktionsevne. Selvom problemets omfang har været kendt i mange år, har der manglet en internationalt anerkendt sygdomsdefinition, som kan danne grundlag for registrering, behandling og kvalitetssikring. Med WHO’s beslutning om at inkludere 5B72 – “Undernutrition in Adults” i ICD-11, får

sygdomsrelateret underernæring nu status som en selvstændig diagnose. Det markerer et afgørende skift: Underernæring i forbindelse med sygdom bliver tydeligt adskilt fra underernæring relateret til sult og socioøkonomiske forhold. For klinisk ernæring er dette et historisk fremskridt.

Dansk medvirken i processen

I Danmark har Sundhedsstyrelsen ved Tatjana Hejgaard gennem flere år været aktiv i dialogen med WHO om behovet for en entydig diagnosekode for sygdomsrelateret underernæring. Dette arbejde er foregået i tæt samarbejde med ONCA-Danmark, som har understøttet den faglige argumentation og formidlet danske erfaringer med opsporing, diagnostik og intervention.

Danmarks indsats har dermed været en vigtig del af det internationale arbejde med at etablere en fælles, international diagnose – en diagnose der afspejler klinisk virkelighed og gør det muligt at dokumentere og følge udviklingen i sygdomsrelateret underernæring systematisk.

Diagnosen er allerede integreret i danske retningslinjer WHO’s nye diagnose ligger i forlængelse af den tilgang, der allerede er beskrevet i Sundhedsstyrelsens vejledning om opsporing og behandling af underernæring. Her er grundlaget for diagnosticering netop de internationale GLIM-kriterier, som WHO har valgt at basere den nye diagnosekode på.

De diagnostiske kriterier kombinerer:

- Fænotypiske kriterier: uplanlagt vægttab, lavt BMI eller reduceret muskelmasse
- Ætiologiske kriterier: nedsat kostindtag eller optag af næringsstoffer eller inflammation eller tilstedeværelse af sygdom med kronisk, tilbagevendende eller akut alvorlig inflammation.

Diagnosen kræver, at mindst 1 fænotypisk og 1 ætiologisk kriterium er til stede.

Dermed er Danmark allerede fagligt forberedt på implementeringen af den nye kode.

Opsporing kommer før diagnostik

Selvom diagnosen nu findes, er opsporingen af borgere og patienter i ernæringsrisiko fortsat det første og centrale skridt. I Danmark anvendes:

- NRS-2002 som standardiseret screeningsværktøj på sygehuse
- Uplanlagt vægttab som opsporing uden for sygehus, fx i kommunal praksis

Først når en borger eller patient identificeres som værende i ernæringsrisiko, skal der foretages en egentlig vurdering af, om kriterierne for sygdomsrelateret underernæring er opfyldt i henhold til WHO’s nye diagnosekode.

Denne todelte tilgang – opsporing (screening) efterfulgt af diagnostik – understøtter en ensartet klinisk praksis og sikrer, at diagnosticering kun foretages, når der foreligger relevante kliniske fund.

Underkategorier og sværhedsgrader

ICD-11 giver mulighed for yderligere differentiering mellem typer af underernæring. WHO introducerer underkategorier for:

- sygdomsrelateret underernæring med inflammation
- sygdomsrelateret underernæring uden påviselig inflammation
- underernæring som følge af utilstrækkelig adgang til mad

Derudover kan sværhedsgraden angives via tillægskoderne XSOT (moderat) og XS25 (svær). Det bidrager til mere præcis registrering og gør det muligt at følge tilstanden på tværs af patientgrupper og sektorer.

Implementering frem mod 2027

WHO's ICD-11-struktur forventes implementeret globalt i 2027. I Danmark betyder det, at 2026 bliver et centralt år for udarbejdelse af nationale retningslinjer for kodning og dokumentation på tværs af sektorer.

DSKE vil løbende bidrage til dette arbejde og understøtte fælles forståelse og ensartet praksis i det kliniske miljø.

En milepæl for klinisk ernæring

Internationalt er beslutningen blevet modtaget med begejstring, og ESPEN, det europæiske selskab for klinisk ernæring, beskriver den som en milepæl og anerkender den nordiske – særligt svenske og danske – indsats, der har bidraget til WHO's anerkendelse af sygdomsrelateret underernæring som en selvstændig diagnose.

For Danmark og DSKE styrker diagnosekoden det faglige fundament. Det bliver nu lettere at dokumentere problemets omfang, fremme forskning og sikre, at ernæring bliver en integreret del af behandling på tværs af sundhedsvæsenet.

ESPEN fact sheets til brug for alle

Af Mette Holst

Så lykkes det netop inden Ernæringsugen, med fantastisk hjælp fra *Camilla Bendix Petersen, Signe Beck, Emilie Engelstrup og Marie Djurhuus*, at komme igennem med oversættelse af de 8 vigtigste (i min vurdering) fact sheets fra ESPEN. Tusind tak for jeres kæmpe hjælp. De kan bruges af alle til ophængning og undervisning. Enkelte tal er underestimerede i forhold til Danske forhold og studier. F.eks står der i "Ernæring i primærsektoren" at 2-10 % er underernærede. Selvom vi har tilføjet "betydeligt højere hos ældre" virker det stadig lidt forkert. Det skyldes imidlertid at vi ikke må ændre på referencerne som er bestemt af ESPEN. Vi er dog lykkes med at komme igennem med ændring af flere småting så f.eks redskaber til opsporing, som det kaldes i SST-vejledningen "Underernæring: Opsporing, behandling og opfølgning af borgere og patienter i ernæringsrisiko", er ved uplanlagt vægttab og derefter følgende EVS-vurdering. FACT sheets findes på <https://dske.dk/onca.html>

Klommen: Medicins påvirkning på ernæringstilstand

Af Jens Rikardt Andersen

Nedsat appetit, træthed, modløshed, faldtendens og meget andet er hyppige bivirkninger til medicinering. Lavan et al (*Age Ageing* 2017;46:600-7) præsenterede et værktøj til at screene for uhensigtsmæssige medicineringer hos skrøbelige ældre med begrænsede livsudsigter. Det blev døbt STOPPFrail (Screening Tool of Older Persons Prescriptions in Frail adults with limited life expectancy) og var konstrueret på basis af eksisterende litteratur, samt senere valideret med en Delphi-metode af geriatere, farmaceuter, læger i palliative klinikker, geronto-psykiatere og alment praktiserende læger. Det blev udviklet i Irland. De primære vurderinger var om der var indikation og komplians. Ja/nej

De næste 25 vurderinger var:

- Lipidsænkende præparater (forebyggende formål)
- Alfa-blokerende, ACE-hæmmere, Angiotensin hæmmere, midler mod blodtryksforhøjelse (forebyggende og med orto-statisk blodtryksfald som hyppig bivirkning)
- Blodfortyndende blodpladehæmmere (forebyggende)
- Neuroleptika (sløvende)
- Antidiabetiske tabletter
- Protonpumpe hæmmere
- NSAID
- Steroider
- Forebyggende antibiotika
- Østrogener som tablet
- **Multivitaminer**
- **Ernæringsdrikke**
- Der var ikke flertal for at medtage vitamin-K-antikoagulerende midler og antidepressiva.

Der er således tale om overvejende forebyggende medikamenter til personer med begrænsede livsudsigter.

Der er nu kommet en undersøgelse på danske plejehjem med anvendelse af metoden (Mose et al *Basic Clin Pharmacol Toxicol* 2025;137:e70076. doi: 10.1111/bcpt.70076) hvor der på alle danske plejehjem er fokuseret på forbruget ved ankomst til plejehjemmet og i den seneste periode i livet 2015-23, i alt 129.635 personer.

Ved ankomsten til plejehjemmet fik 88% mindst 1 af disse medikamenter, hyppigst anti-hypertensiva (58/55), lipid sænkere (31/27) og proton-pumpe hæmmere (30/30) - (% ved ankomst/% i den seneste levetid).

Nye behandlinger med disse midler var 2,6/100 beboere/måned 2 år før plejehjemsanbringelse, 9,6 2 måneder før. 90% fik mindst 1 præparat lige før dødstidspunktet.

Det må kraftigt tilrådes at få en læge til at gennemse medicinlisten, når man møder plejehjemsbeboere, der er småt spisende. Desuden at overveje, om ernæringsdrikke og vitaminer er rimelige, når døden nærmer sig. Plejehjemsbeboere skal vel kun have den medicin, de har sikker gavn af? Justering af medicineringen kan meget vel være den letteste vej til at forbedre ernæringstilstande i tilfælde, hvor det er rimeligt.

Første danske ph.d. kursus om underernæring

Af Mette Holst

Med 9 deltagere med meget forskellig baggrund og lige så forskellige ph.d.-projekter, gennemførte vi i uge 46 det første danske- ja faktisk det første nordiske, ph.d. kursus i sygdomsrelateret underernæring på Aalborg Universitet. Programmet forløb over 4 dage og var planlagt i et samarbejde mellem de 5 undervisere fra henholdsvis Department of Animal and Veterinary Sciences, Aarhus University og fra Danish Nutrition Science Centre/ og Center for Ernæring og Tarmsvigt ved Aalborg Universitet og Aalborg Universitetshospital, og programmet lige så bredt som variationen af kompetencer i programmet. Der er kommet meget positive tilbagemeldinger på kurset, og vi overvejer at afholde kurset igen om ca 2 år.

Indstillinger til Jens Kondrup prisen 2026

Af Lotte Boa Skadhaug

Hvem skal have Jens Kondrup Prisen 2026? Prisen er på 10.000 kr og den tildeles et medlem af DSKE, som har gjort en forskel inden for behandling af sygdomsrelateret underernæring. Kriterier, som indgår ved vurdering af indstillede kandidater: • Gennemførelse af klinisk betydende projekt eller intervention med udbredelsesmulighed • Aktiv behandling eller forskning inden for sygdomsrelateret underernæring • Internationale perspektiver af forskning inden for sygdomsrelateret underernæring Kandidater kan indstilles til DSKEs bestyrelse ved kontakt til bestyrelsens sekretær (bestyrelse@dske.dk) senest 20. januar 2026. Alle medlemmer af DSKE kan indstilles, og alle enkeltpersoner kan indstille kandidater. Indstillingen skal være begrundet og på højst 200 ord. DSKEs bestyrelse vælger modtageren af prisen blandt de modtagne indstillinger. Prisen kan ikke tildeles aktuelle medlemmer af DSKEs bestyrelse. Prisen uddeles ved årsmødet i klinisk ernæring, hvor prismoedtageren holder en forelæsning på ca. 20 minutter

Nutricias Forskningslegat i Enteral Klinisk Ernæring 2026

Af Lotte Boa Skadhaug

Legatets formål er at fremme dansk baseret praxisnær forskning inden for enteral klinisk ernæring og appellerer til ansøgere fra både primær og sekundær

sundhedssektor. Ansøger skal være DSKE-medlem. Forskningslegatet vil blive uddelt på Årsmødet i Klinisk Ernæring i Århus den 8 maj 2026. Legatet er på 25.000 kr. Ansøgningsfrist 7. april 2026 kl. 12 Se information om ansøgningsprocedure under "legater" på www.dske.dk

ESPEN Blokmedlemskab

Af Mia Bundgaard Klausen

VIGTIGT hvis du er ESPEN-blokmedlem gennem DSKE: Dit blokmedlemskab fornyes automatisk hvert år, og du vil efterfølgende modtage en faktura fra DSKE. Hvis du ønsker at opsige dit blokmedlemskab, skal du sende en mail til dske@dske.dk senest den 24. november.

Følg DSKE på Facebook

<https://www.facebook.com/Dansk-Selskab-for-Klinisk-Ernæring-DSKE-825748844131759/>

... og på LinkedIn:

<https://www.linkedin.com/company/dske/>

Kommende aktiviteter i DSKE

DSKE halve temadage "De ældre – underernæring og andre aktuelle risikofaktorer"

Afholdt 27. november 2025 i Aalborg og gentages **15. januar 2026 i Køge**. Du kan stadig tilmelde dig via hjemmesiden <https://www.dske.dk/arrangementer.html>.

Sæt kryds i kalenderen **torsdag 16. april 2026**, hvor der vil være et **høringsmøde om DSKE klinisk retningslinje om ernæring og palliation**.

DSKE årsmøde og generalforsamling

Årsmødet 2026 afholdes fredag 8. maj 2026 i Aarhus på Hotel Marselis. Mere følger på hjemmesiden.

Kommende aktiviteter uden for DSKE

Webinar om Sarkopeni "Sarcopenia in Clinical Practice". Tilgå webinarer her:

<https://ilsiuscanada.org/practitioner-awareness-of-sarcopenia/>

Hold øje med

ONCA: [Optimal Nutritional Care for All \(european-nutrition.org\)](http://Optimal Nutritional Care for All (european-nutrition.org))

Del din viden og interesse med andre

Har du et kommende projekt, et undervisningsprogram eller en ernæringsoplevelse du gerne vil dele i nyhedsbrevet, så skriv til: mette.holst@rn.dk
Deadline for indlæg til næste nyhedsbrev er:

Fredag d. 30. januar 2026

